

Från Kiruna till Stenungsund!

Veckan börjar med bilkörning i snöstorm till Kiruna och slutar med sol i Stenungsund. Just i april är vårt land som längst. Ena dagen plogbilar och väghyvlar på E10an och nästa dag segelbåtar och kajaker utanför hotellet. Det här är den bästa årstiden! Hela sommaren med alla förväntningar ligger framför oss. Dagarna blir ljusare. Man vill bara att tiden ska stanna upp!

I Kiruna och dagen efter i Gällivare undervisar jag elever om underhåll. De går en ettårig utbildning i Bergteknik. Många av eleverna är tjejer som lämnat kvinnodominerade yrken för att börja arbeta i gruvindustrin. Vi gör s.k. TAK-beräkningar. TAK står för Tillgänglighet, Anläggningsutbyte och Kvalitetsutbyte. Jag vill visa värdet av att ha koll på sin maskinutrustning. Att förebyggande underhåll är lönsamt och att personalens handhavande av sin utrustning kan vara skillnaden mellan vinst och förlust. Svensk industri har ett bra underhåll och vi har många gånger exporterat vårt underhållskunnande.

Jag trivs med att vara lärare i arbetsmiljö och underhåll. Varje dag får jag träffa nya människor och diskutera hur arbetsplatser ska utvecklas. Mest diskuterat denna vår är nog den psykosociala arbetsmiljön. Många undrar hur det ska gå med den nya föreskriften "Organisatorisk och social arbetsmiljö". Remisserna hade ju så olika uppfattningar. Facket ville ha tuffare skrivningar och gärna lite sanktionsavgifter. Arbetsgivarna ville inte alls ha någon föreskrift. Alla betonade hur viktig den psykosociala arbetsmiljön är. I DN läser jag att åtta forskare kräver att chefer ska ta ansvar för den ökande psykiska ohälsan.

Det finns stora likheter mellan maskinunderhåll och arbetsmiljö. Det krävs goda kunskaper om maskiner respektive hur människan "fungerar". Man måste också kunna mäta hur maskiner och människor "mår".

Men det finns också stora skillnader. En organisation för maskinunderhåll har vi inte alls haft lika länge som arbetarskyddet. Det finns också stora skillnader i hur man motiverat insatsen. Det finns inga juridiska argument för maskinunderhåll. Samhället hotar inte med straff och sanktionsavgifter om maskinparken missköts. Effektivt och förebyggande maskinunderhåll motiveras i stället med företagsekonomiska argument. Stillestånd och maskinhaverier kostar enorma summor. Det förebyggande underhållet är därför förhållandevis enkelt att motivera. Finns det kanske här en anledning till att underhållet av järnvägarna är eftersatt? Om det bristande underhållet kostat Trafikverket mer pengar hade trafiken kanske fungerat bättre? Idag är det passagerarna och företagen, de som fortfarande fraktar på järnväg, som får betala för bristerna.

Money talks, sa Clinton och blev president. Förslaget till ny föreskrift om "Organisatorisk och social arbetsmiljö" innehåller en lång bilaga om ekonomiska argument för att jobba med den psykosociala arbetsmiljön. Bilagan "Om företagsekonomisk mätning av organisatoriska, sociala och psykologiska arbetsmiljöförhållanden och deras konsekvenser för verksamheten" är skriven av Paula Liukkonen. Texten är svårläst och jag befarrar därför att den av många också är oläst. Men jag är helt övertygad om att de ekonomiska argumenten för att jobba med psykosocial arbetsmiljö är viktiga. Dålig psykosocial arbetsmiljö kostar samhället väldigt mycket. Mycket tyder på att dessa kostnader ökar. Men ännu viktigare är kanske den andra sidan av myntet. Vi borde bli bättre på att räkna hem de vinster vi kan göra med bättre kunskaper. Ekonomiska argument gav oss ett underhåll i världsklass. Arbetsmiljöarbetet motiveras förvisso inte bara med pengar. Men en utbildningssatsning som både ger friskare människor och konkurrenskraftiga organisationer kan ju inte vara fel!

*Arbetsmiljöhälsningar!
Janke Wikholm*